

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

SZOLNOKI JÁRÁSI HIVATAL

Ügyiratszám: JM-07/55/00655-4/2017
Ügyintéző: Vincze Katalin
Telefon: 06/20-434-7679

Tárgy: károsító helyzet-jelentés
Hiv. szám:
Melléklet: -

**Jász-Nagykun-Szolnok megye növény-egészségügyi helyzetkép
2017. 05. 01. - 2017. 05. 15. között**

Időjárás: Májusban folytatódott a csapadékos időjárás. A több órás napsütések mellett, erős volt a gomolyfelhő-képződés, rendszeresen alakultak ki záporok, zivatarok. A legmagasabb nappali hőmérsékletek 18-24 °C között alakultak, a legalacsonyabb esti hőmérséklet 6-13 °C között változott. A meleg nappali hőmérséklet és a szinte naponta hulló csapadék következtében magas relatív páratartalom alakult ki. A nagy mennyiségű csapadék, foltokban belvizes területeket alakított ki. A május 13.-án kialakuló jégeső a megyében is helyenként komoly károkat okozott. A dekád középhőmérséklete átlagosnak tekinthető, csapadékösszege átlag felett alakult.

Fenológiai állapotok (05.01. - 05.15.):

Őszi árpa: kalászosítás

Őszi búza: zászlós levél megjelenése-kalászhányás kezdete

Őszi káposztarepce: virágzás – virágzás vége

Tavaszi árpa: szárba indulás

Agrárügyi Főosztály
Növény- és Talajvédelmi Osztály

Zab: szárba indulás

Napraforgó: 3-4 leveles állapot

Kukorica: 2-4 leveles állapot

Lucerna: kaszálás

Őszi hagyma: 5-6 levél

Magról vetett hagyma: 3-4 levél

Cukorrépa: 7-8 levél

Burgonya: hajtás növekedés

Zöldborsó: virágzás kezdete

Fénymag: szárba indulás

Ültetvények: Alma: kisdíó állapot

Kajszi: gyümölcsnövekedés állapot

Őszibarack: gyümölcsnövekedés állapot

Cseresznye - Meggy: gyümölcskezdemény fejlődése, zsendülés (korai fajták)

Szilva: kisgyümölcs állapot

Szőlő: fürtkezdemények megjelenése – fürtmegnyúlási virágok elkülönülése

Károsító-helyzet:

Őszi kalászosok (őszi árpa, őszi búza): Az áprilisi és májusi esők, valamint a meleg időjárás hatására a kalászos állományok fejlődése felgyorsult. Az árpák kikalászoltak, a búza állományokban megjelentek a zászlós levelek.

A májusi csapadékos időjárás lehűlést nem okozott, a napi hőmérsékletek 20 °C körül alakultak, ebből kifolyólag a relatív páratartalom megemelkedett. Ez, a főleg esők után kialakuló, fülledt meleg kifejezetten kedvez a kórokozók fertőzéséhez. A leveleken még mindig megtalálhatók a pirenofóras levélfoltosságot okozó kórokozók (őszi árpán *Pyrenophora graminea*, *Pyrenophora teres*, *Pyrenophora tritici-repentis*, őszi búzán: *Pyrenophora tritici-repentis*), de ezek fertőzése mellett már hangsúlyosabbá válnak a melegebb hőmérsékleti igényű kórokozók, mint pl.: a szeptóriás levélfoltosságot okozó kórokozó (őszi búzán: *Septoria tritici*), melyek spóráinak csírázásához és fertőzéséhez legoptimálisabb a 15-20 °C körüli hőmérséklet. A lisztharmat gombák (őszi árpán: *Blumeria graminis f. sp. hordei*, őszi búzán: *Blumeria graminis f. sp. tritici*) fertőzéséhez szintén a 18-22 °C-os hőmérséklet és a nagy relatív páratartalom a kedvező. A rozsda betegségek (őszi árpán: levél rozsda - *Puccinia hordei*, őszi búzán: fekete rozsda - *Puccinia graminis f. sp.*

tritici, vörös rozsdá - *Puccinia recondita f.sp. tritici*, sárga rozsdá - *Puccinia striiformis*) eltérő fertőzési hőmérsékleti optimummal rendelkeznek (15-24 °C körüli), de általánosan elmondható róluk, hogy meleg, szeles (főleg a D-ről érkező szelek), csapadékos időjárás kedvez a járványok kialakulásának. A betegségek megelőzése érdekében nagyon fontos az állományok folyamatos megfigyelése, és nem csak az amúgy is gyengültségi állapotban lévők, hanem a sűrű, jól fejlett állományokban is fontos a folyamatos monitoringozás, ugyanis ezek az állományok általában lassabban száradnak fel, magasabb a páratartalom, valamint a nagy N tartalmú levelek összességében a biotróf kórokozók (lisztharmat, rozsdá) megjelenésének kedveznek. A védekezéskor fontos figyelembe vennünk, hogy az adott fajta rendelkezik-e rezisztenciával, vagy bizonyos fokú toleranciával a betegséggel szemben.

A vetésfehérítő bogarak (veresnyakú árpabogár – *Oulema melanopus*, kéknyakú árpabogár – *Oulema lichenis*) nagy tömegben telepedtek be a dekád elején. A heves záporok zivatarok miatt a tojásrakás nem volt zavartalan. Foltyszerű fertőzések vannak a táblákban. Lárva okozta kifehéredés még nem észlelhető. Napokon belül elkezdhető lesz a gabonák kalászávédelme. Gombaölő szerekkel kombináltan a vetésfehérítő lárva elleni készítmények kijuttatása nem igényel külön permetezést. Májusban továbbá számítani kell a poloskák betelepülésére is a kalászosokba (osztrák poloska – *Eurygaster austriaca*, mór poloska – *Eurygaster maura*, közönséges szipolypoloska – *Aelia acuminata*).

Tavaszi árpa - Fénymag - Zab: Az állományok jól fejlődnek, fokozott figyelmet kell fordítani az őszi kalászosoknál már említett kórokozók és kártevők károsításának megelőzésére. Vetésfehérítő lárva elleni védekezés a nagyszámú betelepített imágó következtében elkerülhetetlen lesz.

Őszi káposztarepce: A virágzás elhúzódik, még mindig tart, a fő és oldalhajtások virágzása, melyből arra következtethetünk, hogy alacsony a virágok megtermékenyülése, ugyanis a táblákban alacsony megporzó rovarok száma. Ugyanakkor megjelentek az első becők is. Betegségtől mentesek az állományok, a kártevők száma alacsony, de megtalálhatók (pl.: Repcebecő ormányos - *Ceutorhynchus assimilis*).

Kukorica - Napraforgó: Az egyes táblák fejlettsége eltérő. A kelés elhúzódik, van, ahol még az állományok most sorolnak, de van ahol már 3-4 valódi lomblevelek is megjelentek. Az áprilisi hidegeket az állományok kinőtték, de a fejlődésükben lelassultak.

Az állományokban továbbra is megfigyelhetők a csíranövényeket károsító kártevők, de jelentős károk nem alakultak ki pl.: kukoricabarkó (*Tanymecus dilaticollis*), fekete barkó (*Psolidium maxillosum*), sároshátú bogár (*Opatrum sabulosum*) mezei tücsök (*Gryllus*

campestris), valamint a fejlettebb állományokban a nyúl (*Lepus europeus*) kártétel is megfigyelhető.

Az intenzív esőzésekkel megkezdődött a gyomok csírázása, tömeges kelése. A táblákban megjelenő T4 gyomnövények (pl.: Bojtorján szerbtövis – *Xanthium strumarium*, Ebszékfü – *Tripleurospermum inodorum*, Kövér purcsin – *Portulaca oleracea*, Ürömlevelű parlagfű – *Ambrosia artemisiifolia*, Libatop félék – *Chenopodium* sp., Disznóparéj félék - *Amaranthus* sp., Kakaslábfű - *Echinochloa crus-galli* stb.) és az évelő gyomnövények (G1 pl.: Tarackbúza – *Elymus repens*, Nád – *Phragmites australis*, Sövényiszulák – *Calystegia septum*, G3 pl.: Selyemmályva – *Asclepias syriaca*, Hamvas szedes – *Rubus caesius* stb.), elleni védekezést (kémiai, mechanikai módszerekkel) az esők végeztével és a területek felszáradásával meg kell kezdeni.

Lucerna: A lucerna állományok a tavaszi időjárással jól fejlődtek. Az állományok kaszálása befejeződött. A területek felszáradása után megkezdhető a silózás vagy a bálázás.

Hagyma: A hagyma állományok szépen fejlődnek. A csapadékos időjárás kedvez a hagyma peronoszpóra – *Peronospora destructor* megjelenésének. Addig, amíg a harmatképződés el nem marad, az idő tartósan száraz és meleg nem lesz, addig folyamatosan figyelni kell az állományokat.

A kártevők betelepülésének nem kedvezett az esős idő, de meleg idő beköszöntével számolni lehet a hagymalégy – *Delia antiqua*, valamint a vöröshagyma-aknázó légy – *Liriomyza cepae* megjelenésével. Az előrejelzés érdekében érdemes a táblákba fehér vagy kék színű vizes tálcspadákat kihelyezni. Továbbá sárga színcspadák kihelyezésével előre jelezhetők a dohánytriszek – *Thrips tabaci* kelő lárvái, valamint a tavaszi káposztalény – *Delia radicum* megjelenése.

A táblákon a fokozott a gyomnövények kelése, így a táblák mechanikai és kémiai gyomirtása folyamatos.

Almatermésűek: Az ültetvényekben és a kiskertekben egyaránt figyelni kell a kórokozók megjelenésére pl.: alma fák esetén: lisztharmat - *Podosphaera leucotricha*, ventúriás varasodás - *Venturia inaequalis*, birs fák esetén: diplokarponos betegség – *Entomosporium maculatum*, monília betegség – *Monilia linhartiana*, körte fák esetén: mikoszferellás levélfoltosság – *Septoria pyricola*, varasodás – *Fusicladium pyrinum*, rozsdá – *Gymnosporangium sabinae*. Érzékeny fajtákon 10-15 %-os az ágvégek lisztharmat fertőzése. Az áprilisi és a májusi csapadékos, párás, meleg időjárás miatt folyamatos védekezés szükséges.

A meleg időjárás következtében a kártevők rajzása megkezdődött, de a csapadékos időjárás nem kedvezett az ültetvényekbe való betelepüléshez. Meleg száraz idő esetén intenzív rovar betelepülésre lehet számítani. (pl.: almamoly - *Laspeyresia pomonella*, levélpirosító alma levéltetű - *Dysaphis devector*, szürke alma levéltetű - *Dysaphis plantaginea*) A cserebogarak rajzása (májusi cserebogár - *Melolontha melolontha*) jelenleg is zajlik, számuk nem éri el a védekezési küszöbértéket.

Csonthéjasok: Főleg csonthéjas ültetvényekben a dekád végére megérkező jégeső látványos károkat okozott. A levelek kilyukacsosodtak, termések felrepedeztek.

A talajok hőmérséklete tartósan elérte a 12 °C, így az előbábként áttelelt cseresznyelegyek (cseresznyelég - *Rhagoletis cerasi*, amerikai keleti cseresznyelég - *Rhagoletis cingulata*), kifejlődése befejeződött, az imágók repülése megkezdődött. Főleg az ültetvényekben, a termelők megkezdték az ellenük történő kémiai védekezést. Cseresznye és meggy ültetvényekben, a repülésük ideje és intenzitásának megfigyelése érdekében ragacsos sárga színcsapdákat kell kihelyezni. Mivel az imágók elsősorban a korona felső részében, a napos oldalon szeretnek tartózkodni, így ezekre a helyekre kell kihelyezni a csapdákat. Jobb fogási eredményt érhetünk el, ha táplálkozási attraktáns is kihelyezünk. Az amerikai keleti cseresznyelég - *Rhagoletis cingulata* az EPPO A2 listája alapján karantén kártevő, megjelenésekor karantén intézkedéseket kell végrehajtani.

Őszibarack, kajszi, mandula, szilva állományokban meg kell kezdeni a baracmoly - *Anarsia lineatella*, keleti gyümölcsmoly - *Grapholita molesta*, és a szilvamoly - *Glapholitha funebrana* rajzásmegfigyelését. A károsítók elleni védekezést a rajzáscsúcsot követő 7-10 nap elteltével kell elvégezni. Az állományokban várható továbbá a levéltetvek megjelenése pl.: zöld őszibarack levéltetű - *Myzus persicae*, hamvas őszibarack-levéltetű - *Hyalopterus amygdali*, hamvas szilva levéltetű - *Hyalopterus pruni*, sárga szilva levéltetű - *Brachycaudus helichrysi*, fekete meggy- és cseresznye levéltetű - *Myzus cerasi* stb.

Az állományokban szintén megtalálhatók a cserebogarak (*Melolonthidae*) kártétele, de jelentős kárt nem okoznak.

Főleg kiskertekben egyes őszibarack fákön már enyhe levél-lyukacsosodás figyelhető meg (főmász betegség - *Phoma pomorum*, sztigminás betegség - *Stigmina carpophila*). Ahol nem intenzív növényvédelem mellett zajlik a gyümölcsök termesztése (pl.: kiskertek), ott a kedvező páras, meleg időjárásnak köszönhetően számítani lehet az egyes kórokozók megjelenésére pl.: cseresznye-meggy: blumeriellás betegség - *Blumeriella jaapii*, kajszin:

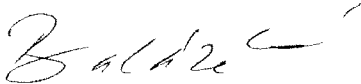
apiognomóniás levélfoltosság – *Apiognomonía erythrostroma*, szilva: polisztigmás levélfoltosság – *Polystigma rubrum*, rozsda – *Tranzschelia pruni-spinosae*, *T. discolor*.

Szőlő: Az állományokban számítani kell a lisztharmat – *Erysiphe necator* és a peronoszpóra – *Plasmopara vitis* megjelenésére.

Az állományokban figyelni kell a szőlómolyok (nyerges szőlómoly – *Eupoecilia ambiguella*, tarka szőlómoly – *Lobesia botrana*) rajzására.

Szolnok, 2017.05.15.

Balázné Vajda Éva Edina
osztályvezető